

BIULETYN

CZYTELNIK
REGIONALNY
605

Solidarność

NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska 30.08.2004

ANDRZEJ WALIGÓRSKI

Sierpień 1980

W czasach, kiedy staniały łyzy,
Bo nas byle kto na siłę rozczulał,
Nowym blaskiem zaśniło spod rdzy
Wyświechtane ongiś słowo „postulat”.
I już nie brzmi dla młodych jak szyfr
Stary wiersz o współczesnej nam treści:
„Są w ojczyźnie rachunki krzywd,
Obca dłoń ich też nie przekreśli”.

Pamiętajmy więc te noce nie przespane
I te bramy fabryczne wśród kwiatów,
Gdy przestała naraz być sloganem
Dyktatura Proletariatu.
I gdy słuchał w napięciu kto żył
Niespokojnych, niepewnych wieści,
Bo w ojczyźnie są rachunki krzywd,
Ale obca dłoń ich nie przekreśli.

Będą z tego legendy i sagi,
Będą wiedzieć przyszłe pokolenia,
Że raz kiedy narodowe flagi
Wywieszono bez rozporządzenia,
Że się zdarzy piękny, mądry zryw,
Że Polacy rzekli, gdy się zesłi:
- Są w ojczyźnie rachunki krzywd,
Lecz nie obca dłoń je przekreśli.

Wierzę w każdy przyszły rok o dzień,
i miesiąc

Pracowitszy, obfitszy, łaskawszy,
Wierzę bowiem w Sierpień '80,
Co - strzeżony - pozostanie w nas na zawsze
Jak stalowy dokerski nit,
Jak ten wiersz, co powiada, że jeśli
Są w ojczyźnie rachunki krzywd,
To ich obca dłoń nie przekreśli.

ZAPROSZENIE

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska
zaprasza Organizacje Zakładowe NSZZ „Solidarność” na-
szego Regionu oraz wszystkich członków i sympatyków
Związku do jak najliczniejszego udziału w regionalnych
obchodach XXIV rocznicy powstania NSZZ „Solidarność”,
które odbędą się 31.08. w Radomiu.

Program uroczystości:

godz. 12.00 – składanie kwiatów przez delegacje ZR i KZ pod Pomnikiem
Radomskiego Czerwca '76

godz. 18.00

- uroczysta msza św. w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbe ul. Trzebińskiego (Firlej).
- poświęcenie repliki tablicy upamiętniającej XX rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”
- złożenie kwiatów pod kamieniem upamiętniającym XX rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”

KOLEJNY NUMER „BIULETYNU” UKAŻE SIĘ 13 WRZEŚNIA

Z REGIONU

SZKOLENIA

PIELGRZYMKA NA JASNĄ GÓRĘ

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska informuje, że organizowany jest wyjazd autokarowy na XXII Ogólnopolską Pielgrzymkę Ludzi Pracy na Jasną Górę w dniach 18-19 września 2004 r.

Koszt wyjazdu: 25 zł/os (bez noclegu). Zapisy w sekretariacie ZR. Termin zgłoszeń upływa 14 września. Wpłaty należy dokonywać przy zapisie.

Wyjazd z parkingu ZR przy ul. Traugutta 52
18.09. o godzinie 13.00.

INFORMACJA!!!

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska informuje organizacje związkowe Regionu, że wszelkich wpłat na rzecz ZR należy dokonywać na następujący numer konta w PEKAO S.A. II O/Radom:

23124032591111000030031542

PODZIĘKOWANIE

W imieniu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska składam najserdeczniejsze podziękowania

pp. Stanisławowi Górskiemu,
Zygmuntowi Osóbce,
Szczepanowi Kowalskiemu
oraz Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”
w Fabryce Broni w Radomiu
i Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”
w Gerlachu Drzewica

za wykonanie repliki tablicy upamiętniającej XX rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”, skradzionej 19.06.2004 r. przez nieznanych sprawców.

Zdzisław Maszkiewicz
Przewodniczący Zarządu Regionu
NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska

Z żalem zawiadamiamy, że 19 sierpnia 2004r. odszedł od nas na zawsze

Kol. Henryk Małek

działacz NSZZ „Solidarność” w 1980 r.
Internowany w stanie wojennym

Cześć Jego Pamięci!!!

NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska

Dział Szkoleń Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska zaprasza przedstawicieli Komisji Zakładowych Regionu Ziemia Radomska do udziału w kolejnych szkoleniach.

Krzysztof Kośła
Wiceprzewodniczący ZR
odpowiedzialny za szkolenia

Zapisy na szkolenia są przyjmowane w sekretariacie ZR – tel. 362-38-04 lub u wiceprzewodniczącego Krzysztofa Kośli – tel. 363-43-49.

Planowane szkolenia

wrzesień – grudzień

„Razem w „Solidarności” – wrzesień, 3 dniowe, odpłatność 30 zł/os, w Czarneckiej Górze;

Podstawowe dla KZ - 2 dniowe, bezpłatne, w siedzibie ZR;

Kodeks Pracy - 2 dniowe, odpłatność 10 zł/os, w siedzibie ZR;

Ws. handlu w niedziele i święta

Radom 2004-08-26

Pan Tadeusz Derlatka
Przewodniczący Rady Miejskiej
Miasta Radomia
oraz
Radni Rady Miejskiej
Miasta Radomia

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska zwraca się do pana Przewodniczącego oraz Radnych Miasta Radomia o nie głosowanie nad reasumpcją uchwały zakazującej handlu w niedziele i święta w placówkach handlowych na terenie miasta Radomia.

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska realizując uchwałę Komisji Krajowej nawiązującą do Stanowiska nr 10 XVII Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” ws. ustawowego zakazu pracy w święta kościelne i narodowe zwrócił się w czerwcu br. do Rady Miejskiej Miasta Radomia o skorzystanie z posiadanych przez radę uprawnień i podjęcie uchwały ograniczającej handel w placówkach handlowych w niedziele i święta.

Dodać należy, że NSZZ „Solidarność” od 1996 r. domaga się ustawowego zagwarantowania przez Parlament RP wolnych niedziel i świąt w handlu tj. wprowadzenia całkowitego zakazu pracy placówek handlowych niezależnie od ich wielkości. Taki zakaz nie jest sprzeczny z Konstytucją RP, a spełnia oczekiwania pracowników handlu i ich rodzin.

Zakaz taki ma jeszcze jeden ważny aspekt. Zgodnie z danymi Państwowej Inspekcji Pracy to właśnie w dużych placówkach handlowych – supermarketach i hipermarketach – notorycznie łamane są prawa pracownicze. Do najczęstszych wykroczeń przeciw obowiązującemu prawu należą m.in.:

(cd. na str 3)

Z REGIONU

Ws. ulicy ks. Jerzego Popiełuszki

Radom 2004-08-24

Sz.P.
Tadeusz Derlatka
Przewodniczący
Rady Miejskiej Miasta Radomia

Szanowny Panie Przewodniczący,

19 października 2004 r. minie 20 lat od brutalnego mordu popełnionego przez funkcjonariuszy SB na osobie ks. Jerzego Popiełuszki – kapelana NSZZ „Solidarność”, inicjatora pielgrzymki ludzi pracy do Matki Boskiej Częstochowskiej na Jasną Górę.

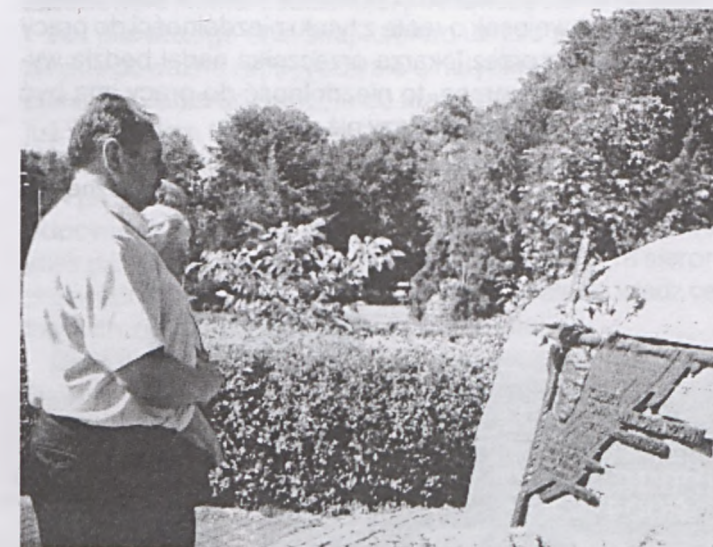
W imieniu członków NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska zwracam się do Rady Miasta Radomia o nadanie imienia ks. Jerzego Popiełuszki jednej ze znaczniejszych ulic m. Radomia lub zmianę nazwy jednego z rond miejskich.

Z wyrazami szacunku:
Zdzisław Maszkiewicz
Przewodniczący Zarządu Regionu
NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska

Obchody 28 rocznicy śmierci ks. Roman Kotlarza
patrona NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska.

18.08.2004 Radom

Delegacja Zarządu Regionu w składzie: wiceprzewodniczący Krzysztof Kośła oraz Maria Bartuła i Kazimierz Staszewski - członek ZR złożyła kwiaty pod pomnikiem Ks. Romana Kotlarza (usytuowanym przy rondzie jego imienia).

29.08.2004 Koniemłoty

Delegacja Zarządu Regionu w składzie: wiceprzewodniczący Krzysztof Kośła, Andrzej Wójcicki – członek ZR oraz poczet sztandarowy ZR – Wiesław Rychter, Paweł Siedlecki, Jerzy Minda – wzięły udział w uroczystościach, które odbyły się 29

sierpnia w Koniemłotach k. Staszowa (woj. świętokrzyskie), rodzinnej miejscowości ks. Romana Kotlarza.

NSZZ „S” Rolników Indywidualnych Ziemia Radomska reprezentowała delegacja z przewodniczącym Tomaszem Świątką

Ks. Roman Kotlarz

zmarł 18 sierpnia 1976 r. w szpitalu w Krychnowicach. Nie ulega wątpliwości, że bezpośrednią przyczyną zgonu były obrażenia odniesione podczas pobicia przez funkcjonariuszy SB - „nieznanych sprawców”.

Ks. Kotlarz był przez nich systematycznie katowany od połowy lipca 1976 r.

25 czerwca 1976 r., widząc tłum demonstrantów protestujących przeciwko podwyżce cen, przyłączył się do nich, a następnie stojąc na schodach kościoła. Św. Trójcy udzielił im błogosławieństwa.

Ks. Roman od 1961 r. pracował w parafii Matki Boskiej Częstochowskiej w Pelagowie koło Radomia.

(cd. na str 4)

(cd. ze str 3)

Po stłumieniu demonstracji w Radomiu, gdy władze rozpoczęły brutalne represje w stosunku do uczestników robotniczego protestu, ks. Kotlarz przez kilka następnych tygodni podczas niedzielnych mszy św. w swojej parafii modlił się w intencji pobitych, aresztowanych, usuniętych z pracy. W kazaniach piętnował kłamstwo, domagał się szacunku dla człowieka i poszanowania sprawiedliwości. Władze chcąc zastraszyć ks. Kotlarza, wzywały go na przesłuchania, które prowadzili funkcjonariusze SB. Zmuszano go aby przechodził przez milicyjne „ścieżki zdrowia”, podczas których stojący w szeregu funkcjonariusze bili ofiarę. Od połowy lipca 1976 r. był kilkakrotnie pobity na plebani przez „nieznanych sprawców” - funkcjonariuszy SB.

Podczas odprawiania mszy św. w dniu Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny - 15.08.1976 r. - załamał i stracił przytomność.

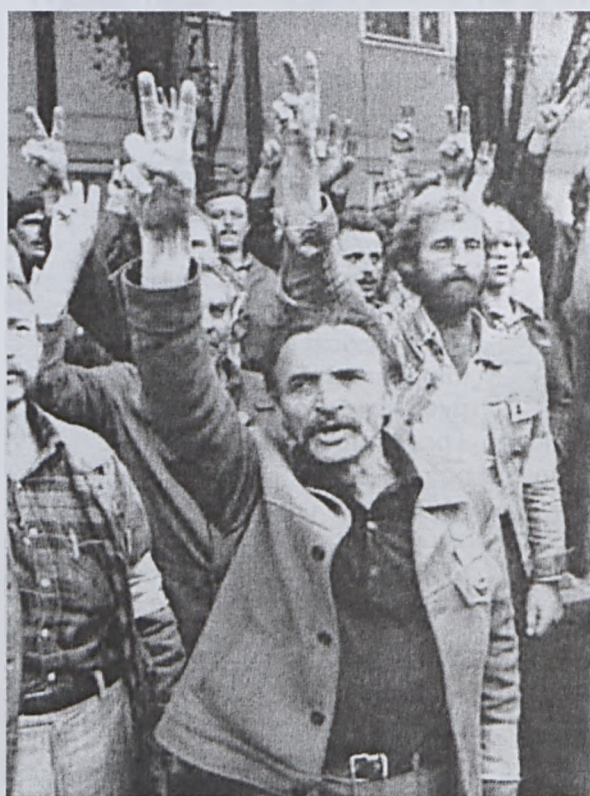
Zmarł 3 dni później w szpitalu w Krychnowicach.

Sierpniowe rocznice

W sierpniu mija 22. rocznica wydarzeń lubińskich.

31 sierpnia 1982 manifestacje odbyły się w około 66 miastach. W Lubinie od strzałów oddziałów ZOMO zginęły trzy osoby: Andrzej Trajkowski, Mieczysław Poźniak i Michał Adamowicz.

W całym kraju zatrzymano około 5 tys. osób. 31 sierpnia, w 22. rocznicę tragicznych wydarzeń lubińskich oraz w 23. rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”, w kościele pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Lubinie o godz. 18.00 odbędzie się uroczysta msza święta, po której pod Pomnikiem Ofiar Lubina '82 zostaną złożone kwiaty i zapalone znicze.

KRÓTKO Z KRAJU

Zmiany dotkną rencistów

(19.08)

Rząd po raz kolejny zamierza wprowadzić niekorzystne zmiany w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Tym razem zmiany dotkną osoby pobierające świadczenia z tytułu niezdolności do pracy.

Na posiedzeniu 3 sierpnia 2004 r. Rada Ministrów przyjęła autopoprawkę do projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Poniżej niektóre zmiany projektu po autopoprawce:

- osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy mają, w przypadku emerytury przyznanej z urzędu otrzymać ją w wysokości nie niższej niż dotychczas pobierana renta,
- propozycja wprowadzenia przepisu uzależniającego podjęcie wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą,

- propozycja obniżenia o 25% renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której jest uprawniona jedna osoba, jeżeli rencista pracuje i osiąga przychody z pracy przekraczające połowę minimalnego wynagrodzenia. W okresie osiągania przychodów z pracy, taki rencista byłby traktowany tak jak rencista częściowo niezdolny do pracy,

- propozycja obniżenia dopuszczalnego limitu przychodów z pracy zarobkowej z 70% do 50% przeciętnego wynagrodzenia. W przypadku przekroczenia dopuszczalnych limitów renta ulegałaby zmniejszeniu lub zawieszeniu na dotychczasowych zasadach,

- propozycja wprowadzenia zasady, że renty z tytułu niezdolności do pracy będą w przyszłości przyznawane jedynie na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat. Jeżeli jednak osoba, która zgłosiła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy w dniu badania przez lekarza orzecznika nadal będzie wykonywać tę samą pracę, to niezdolność do pracy, ma być orzekana na okres nie dłuższy niż dwa lata.

Ewa Kędzior,
Dział Polityki Społecznej KK

SIERPIEŃ
1980-2004

SIERPIEŃ 1980

„Solidarność”

- Krystalizacja ruchu społecznego po wielkiej rewolcie (fragmenty)

Andrzej Friszke

Sierpień

W istniejącej literaturze dominuje pogląd, że istniały trzy główne przyczyny wybuchu robotniczego protestu: kryzys ekonomiczny i jego społeczne konsekwencje; wybór Polskiego Papieża i jego pielgrzymka do Kraju oraz skutki tych wydarzeń w świadomości społeczeństwa; działalność opozycji demokratycznej, przełamującej różne tabu systemu oraz tworzącej niezależny obieg informacji oraz elitę opozycyjną, także w Gdańsku. [...]

Ruch strajkowy był spontanicznym ruchem społecznym, na który - co oczywiste - oddziaływały różne bodźce, zwłaszcza praktyka gaszenia strajków podwyżkami płac. Elementy wyraźnej samoorganizacji pojawiły się już w lipcu w Lublinie, ale niezwykle stopień samoorganizacji został osiągnięty po wybuchu strajku w Stoczni Gdańskiej (14.VIII). Z tą chwilą ruch strajkowy wystąpił też z listą żądań - 21 postulatów - łączących problemy ekonomiczne i polityczne. Najważniejszy postulat dotyczył powstania niezależnych i samorządnych związków zawodowych. Siłę ruch strajkowy czerpał z determinacji swoich uczestników, zdolności przywódczych L.Wałęsy i jego otoczenia oraz pomocy jakiej udzielała ruchowi opozycyjna inteligencja.

Reakcje centrum władzy na strajk sierpniowy można badać w oparciu o protokoły Biura Politycznego KC PZPR, które obradowało niemal codziennie, począwszy od 14 sierpnia.

Już pierwszego dnia strajku Biuro uznało sytuację za niezwykle poważną i zdecydowało o natychmiastowym nakłonieniu E.Gierka do powrotu do kraju; nazajutrz obradowało już z udziałem I Sekretarza. Od początku strajku głównym referującym sytuację w kraju, a zwykle też stawiającym wnioski i propozycje był Stanisław Kania, zapewne z racji swojej odpowiedzialności za służby specjalne i stan bezpieczeństwa państwa. On też - na wniosek Gierka - objął 16 sierpnia przewodnictwo zespołu koordynującego działania władz centralnych zmierzające do zlikwidowania strajku.

Biuro Polityczne nie rozpatrywało możliwości zduszenia strajku siłą. Gierek, choć 15 sierpnia wspominał o możliwości zwołania Sejmu i postawienia tam sprawy użycia siły, jednocześnie zaznaczał, że taka ewentualność może być rozważana jedynie w przyszłości, w razie pogorszenia się sytuacji. W dniach następnych opowiadał się za politycznymi środkami rozwiązania konfliktu, nawet wtedy, gdy mówił, że mamy „do czynienia z objawami kontrrewolucji wyrażającej się w zorganizowanym działaniu grup terrorystycznych, mających wpływ na klasę robotniczą” (21.VIII.1980). Gierek, Kania i większość członków Biura za dodatnią cechą sytuacji uznawała fakt, że strajkujący nie wychodzą na ulicę. Obawiano się wręcz, by do takiego rozwoju sytuacji nie doszło. Pozwalało to wyciągnąć wniosek, że Biuro nie pragnęło takiej eskalacji konfliktu,

by przybrał on gwałtowną formę i zmusił władze do użycia aparatu represji na wielką skalę. Użycie sił represji do zdławienia strajku w Stoczni uznano za wykluczone. Jak bowiem 18 sierpnia mówił Kania „nie mamy żadnych realnych szans, jeśliby doszło do starcia. (...) Przeciwnik zażębiony jest z anarchią, a anarchia z tysiącami nieprzychylnymi nam”.

Na podstawie takiej oceny sytuacji zespół Kani przyjął następujące kierunki działania:

- *„jedynie słusznym kierunkiem są środki działania politycznego, żadne inne nie wchodzi[a] w rachubę,*

- *w innych zakładach [poza stoczną K[omuny] P[aryskiej w Gdyni]] są możliwości prowadzenia rozmów,*

- *do tej pory liczono na przetrzymanie, na wyczerpanie przeciwnika, lecz w sytuacji niepokoju w pobliskich z Gdańska ośrodków, na to liczyć nie należy,*

- *skupić wysiłek na tym, aby nie dopuścić do wyjścia na ulicę, do sprowokowania spięcia, rozmowy z Watykanem dla ew. pozyskania wystąpienia uspokajającego.”*

Biuro Polityczne optowało za politycznymi środkami rozwiązania konfliktu, ale uwagę koncentrowano na działaniach bardzo tradycyjnych: liście do aktywów PZPR, przemówieniach przywódców partii do społeczeństwa, linii propagandy radiowo-telewizyjnej, nadziejach na skonsolidowanie aktywów partii, wreszcie - zmianach personalnych. Podejmowano wprawdzie rozmowy z poszczególnymi strajkującymi zakładami /komisją T.Pyki/, ale najżywsze obawy budziła zarówno myśl o istotnych ustępstwach politycznych, jak ekonomicznych. Nieskuteczność środków tradycyjnych, rozszerzanie się i krepnięcie strajku oraz list 64 intelektualistów (20.VIII.), który interpretowano jako dowód kryzysu zaufania do partii także w środowiskach inteligencji zdystansowanych wobec KSS„KOR”, wszystko to wpłynęło na decyzję podjęcia rozmów z Międzyzakładowymi Komitetami Strajkowymi w Gdańsku i Szczecinie. Decyzji o negocjacji z przywódcami ruchu strajkowego nie podjęły statutowe ciała PZPR, ale mniejsze grono. Po pierwszej wizycie w Stoczni Gdańskiej Mieczysław Jagielski przedstawił 24 sierpnia członkom Biura swoją ocenę, która sprowadzała się do stwierdzenia, że MKS jest znaczną siłą organizacyjną i w pełni panuje nad strajkiem, a zatem droga do likwidacji strajku musi prowadzić przez rozmowy z MKS.

Porozumienie z MKS było jednak niemożliwe bez spełnienia żądań politycznych, w tym zwłaszcza uznania prawa do tworzenia wolnych związków zawodowych, co podważało fundamenty systemu. Kania zauważał, że decyzja w sprawie związków zawodowych „musiałaby być dla całej Polski. Trzeba mieć pełną świadomość, że taka decyzja oznacza stworzenie władzy znacznie ważniejszej niż Sejm i rady narodowe razem wzięte.” Radził wstrzymać się z podjęciem decyzji, ale nie wykluczał zgody, gdyż „lepiej zrobić nawet krok w prawo, niż krok w przepaść” (26. VIII.1980). Najbliższy czas po-

(cd. na str 6)

SIERPIEŃ 1980

(cd. ze str 5)

stanowiono wykorzystać na skonsumowanie skutków manewru personalnego, dokonanego 24 sierpnia i forsowanie idei odnowy dotychczasowych związków.

Przełamywanie sprzeciwu dotyczącego powstania nowych związków przychodziło z trudem. Stopniowo jednak niewyobrażalne stawało się realne. Jagielski podkreślał, że dla gdańskiego MKS jest to sprawa najważniejsza, bez załatwienia której trudno liczyć na zakończenie strajku. „Dziś jeszcze pytają o stosunek i zgodę, ale jutro już mogą nie pytać. Nie obronimy się z punktu widzenia prawnego. Jeśli byśmy potrafili, nie izolując się, działać aktywnie, to jest jakaś szansa, że z czasem moglibyśmy opanować tę organizację.” Podobnie rzecz oceniał Kazimierz Barcikowski, prowadzący rozmowy z MKS w Szczecinie: „doszliśmy do wniosku, że w przypadku Szczecina trzeba podjąć próbę przechwycenia steru w tym ruchu. Jeśli partię się zmobilizuje, będzie aktywna, to nie będzie to groźne.”

Tym niemniej podczas telekonferencji z I sekretarzami Komitetów Wojewódzkich, odbytej 27 sierpnia, Kania i Gierek wykluczali zgodę na utworzenie wolnych związków zawodowych, a samą tę ideę oceniali jako antysocjalistyczną, wymyśloną przez „graczy” z ugrupowania Kuronia, czyli KSS”KOR”.

Decyzja Biura Politycznego przyzwalająca na powstanie nowych związków kształtowała się 28 i 29 sierpnia w wyniku poczucia bezradności wobec narastającej fali strajkowej. Objęła ona Wrocław (26.VIII) oraz Górny Śląsk (28, 29.VIII). Dnia 30 sierpnia strajkowało już 700 tys. ludzi w około 700 zakładach. Wykluczano to opanowanie strajkujących zakładów przez milicję, zaś ogłoszeniu stanu wojennego sprzeciwiał się gen. Jaruzelski „*bo jak wygzekwować rygory, kiedy stanie cały kraj. To nierealne.*” Przeważała więc opinia Gierka: „*Trzeba wybierać mniejsze zło, a potem starać się z tego wybrnąć.*” Oznaczało to w praktyce przyjęcie punktu widzenia Barcikowskiego i Jagielskiego.

Bardzo niewiele wiadomo o postawie Moskwy wobec wydarzeń sierpniowych w Polsce. O zaniepokojeniu sojuszników mówił na posiedzeniu Biura 20 sierpnia Jaruzelski. Następnego dnia Gierek odczytał kolegom z Biura list, który otrzymał od Breżniewa, ale w protokole nie przytoczono treści owego posłania. Nie zapisano również przebiegu dyskusji nad tym dokumentem. Listu Breżniewa nie udało się również odnaleźć w aktach KC PZPR. Niewiele więcej wiemy o oświadczeniu złożonym Gierkowi w imieniu kierownictwa KPZR przez ambasadora Aristowa 27 lub 28 sierpnia. Z relacji Gierka złożonej na posiedzeniu Biura Politycznego 28 sierpnia wynika, że sowieckie kierownictwo domagało się zastosowania bardzo ostrych środków, a ton brzmiał jak ostrzeżenie. Gierek sprzeciwił się użyciu wojska, w tym czołgów, przeciw strajkującym. Nazajutrz Gierek, Kania, Jaruzelski, Olszowski, Pińkowski, Jagielski i Kowalczyk (szef MSW) na spotkaniu z ambasadorem Aristowem próbowali złagodzić stanowisko Moskwy wobec polskich wydarzeń, a także przygotować ją do możliwości wyrażenia zgody na powstanie nowych związków zawodowych. Przebieg tej interesującej debaty znamy jedynie z lakonicznych i znacznie później-

(cd. na str. 7)

21 postulatów

1. **Akceptacja niezależnych od partii I pracodawców wolnych związków zawodowych wynikających z ratyfikowanych przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy, dotyczących wolności związków zawodowych.**
2. **Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym I osobom wspomagającym.**
3. **Przestrzegać zagwarantowanej w Konstytucji PRL wolności słowa, druku, publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.**
4. **Przywrócić do poprzednich praw:**
 - a. **ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 I 1976 r. studentów wydanych z uczelni za przekonania,**
 - b. **zwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Zadrożyńskiego, Jana Kozłowskiego, Marka Kozłowskiego),**
 - c. **znieść represje za przekonania.**
5. **Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz publikować jego żądania.**
6. **Podać realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:**
 - a. **podanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej,**
 - b. **umożliwienie wszystkim środowiskom I warstwom społecznym uczestniczenie w dyskusji nad programem reform.**
7. **Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku – jak za urlop wypoczynkowy, z funduszu CRZZ.**
8. **Podnieść zasadnicze uposażenie każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc, jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.**
9. **Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległe do wzrostu cen I spadku wartości pieniądza.**
10. **Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe, a eksportować tylko nadwyżki.**
11. **Znieść ceny komercyjne oraz sprzedaż za dewizy w tzw. eksporcie wewnętrznym.**
12. **Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji, a nie przynależności partyjnej oraz znieść przywileje MO, SB I aparatu partyjnego poprzez: zrównanie zasiłków rodzinnych, zlikwidowanie specjalnych sprzedaży, itp.**
13. **Wprowadzić na mięso I jego przetwory kartki – bony żywnościowe (do czasu opanowania sytuacji na rynku).**
14. **Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 55 lat, a dla mężczyzn do lat 60 lub przepracowanie w PRL 30 lat dla kobiet I 35 lat dla mężczyzn bez względu na wiek.**
15. **Zrównać renty I emerytury starego portfela do poziomu aktualnie wypłacanych.**
16. **Poprawić warunki pracy służby zdrowia, co zapewni pełną opiekę medyczną osobom pracującym.**
17. **Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach I przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.**
18. **Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka.**
19. **Skrócić czas oczekiwania na mieszkania.**
20. **Podnieść diety z 40 zł na 100 złotych I dodatek za rozłąkę.**
21. **Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym I systemie czterobrygadowym brak wolnych sobót zrekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.**

SIERPIEŃ 1980

(cd. ze str 6)

szych wspomnień jej polskich uczestników. Najistotniejsze decyzje postanowiono podjąć na Plenum 30 sierpnia, bez oczekiwania na odpowiedź Moskwy.

O przebiegu Plenum przesądziło w dużym stopniu podpisanie przez K. Barcikowskiego porozumienia z MKS w Szczecinie (30.VIII. rano), co nawet wywołało pretensje Kania, że uczynił to bez upoważnienia Biura i KC. Ale również Kania mówił, że „*lepiej zrobić krok w prawo, niż w przepaść.*” Na wniosek Gierka ogromną większością (tylko przy 2 wstrzymujących) zaakceptowano sprawozdania Komisji rządowych z Gdańska i Szczecina, co równało się zgodzie na zawarcie porozumień, przewidujących powstanie niezależnych i samorządnych związków zawodowych.

Przywódcy partii godzili się na podpisanie porozumień, gdyż nie widzieli innego sposobu zatrzymania ruchu strajkowego przybierającego postać strajku generalnego. Uczynili to wbrew stanowisku Moskwy oraz innych stolic komunistycznych, na własną odpowiedzialność. Mieli nadzieję, wyrażoną w cytowanych wypowiedziach Barcikowskiego i Jagielskiego, że aktywistom partii uda się uzyskać silną pozycję w nowych związkach. Zapis dyskusji prowadzonych w tych dniach między członkami Biura pozwala jednak stwierdzić, że nie bardzo zdawano sobie sprawę z konsekwencji, jakie niesie dla całego państwa powstanie organizacji związkowej poza systemem nomenklatury.

Nie rozstrzygnięto nawet wyrażnie, czy nowe związki będą miały prawo działania w całym kraju, czy tylko na obszarach działania MKS-ów, z którymi podpisano porozumienia. Stało się to niemal natychmiast przedmiotem dalszych konfliktów napięć. [...]

GORĄCE LATO 1980

Tak jak w przypadku wydarzeń roku 1976 do niepokojów społecznych doszło na skutek złej gospodarki i kierowania finansami państwa przez komunistów. Bezpośrednim impulsem do fali strajków w lecie 1980 roku było wprowadzenie 1. VII. podwyżki cen niektórych gatunków mięsa i wędlin.

1. VII. 1980 r. wybuchły strajki w zakładach „Ursus” (Warszawa), „Autosan” (Sanok), „Ponar” (Tarnów). 2. VII strajkowały: „Ursus”, jego filie w Ostrowie Wielkopolskim i Włocławku, Huta Warszawa, „Polmo” (Tczew), Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego (Mielec), pracownicy Rzeszowskiego Kombinatoru Budowlanego zatrudnieni w Dąbrowie Górniczej. Podczas strajków wysuwano głównie żądania zaniechania podwyżki lub podwyższenia płac.

Władze usiłowały wycofać się z podwyżek. 2. VII wieczorem wiceprezes „ Społem poinformował w telewizji o podwyżce cen mięsa i wędlin, ale w znacznie okrojonej wersji.

Andrzej Friszke

Tezy i pytania

Co przyniosła „Solidarność”?

Przez sam fakt swego istnienia wielomilionowy Związek „Solidarność” podważał fundamenty dotychczasowego systemu:

1. Trzon „Solidarności” stanowili robotnicy, co podcinało fundamentalne twierdzenie ideologiczne o partii jako awangardzie klasy robotniczej oraz panującym ustroju jako formie „dyktatury proletariatu”. Tak więc, „Solidarność” przez sam fakt powstania i istnienia podrywała legitymizację systemu.

2. Powstanie „Solidarności” zburzyło najistotniejszą cechę relacji państwo-społeczeństwo w systemie realnego socjalizmu, czyli zasadę dyspozycji płynących z „góry” w „dół” i związany z tym schemat „pasów transmisyjnych”.

3. System nakazów musiał być zastąpiony systemem negocjacji i kompromisów, a nową, realną konstytucją stały się umowy społeczne i porozumienia sierpniowe oraz następne, dotyczące różnych grup społeczeństwa.

4. Powstanie „Solidarności” stworzyło alternatywną siłę społeczno-polityczną, ku której grawitowały różne organizacje społeczne i kulturalne, wymykając się tym samym spod bezpośredniej kontroli i dyspozycji PZPR. Proces ten otwierał fazę głębokiej pluralizacji życia publicznego.

5. „Solidarność” złamała również monopol informacyjny PZPR. Wprawdzie od lat istniało alternatywne źródło informacji w postaci Radia Wolna Europa, zaś od 1976/77 rozwijała się prasa tzw. drugiego obiegu, ale dzięki „Solidarności” nastąpiło upowszechnienie obiegu niecenzurowanej informacji. Bibliografia prasy „Solidarności” obejmuje ponad 400 tytułów [...]

Nowe, niespotykane żądania

Protesty miały całkiem nowy w realiach PRL charakter. Na trzech wydziałach „Ursusa” powstały Komisje Robotnicze, niezależne od licencjonowanych związków zawodowych reprezentacje pracowników. W kilku zakładach wysunięto żądanie udzielenia strajkującym pisemnej gwarancji bezpieczeństwa. W WSK Świdnik, gdzie strajk wybuchł 9. VII, utworzono Komitet Strajkowy, zaś wśród żądań znalazło się wyrównanie dodatków rodzinnych do poziomu obowiązującego w milicji. W ślad za WSK do 20. VII zastrajkował prawie cały lubelski ośrodek. Po raz pierwszy władze zmuszone były do publicznej informacji o strajku. Do Lublina zjechali przedstawiciele władz centralnych, z członkiem Biura Politycznego partii wicepremierem Mieczysławem Jagielskim na czele.

Równocześnie ze strajkiem lubelskim fala strajkowa nadal rozlewała się po kraju. Strajkowały zakłady warszawskie, zakłady żyrardowskie, zakłady w mniejszych miejscowościach Lubelszczyzny, Huta Stalowa Wola, kopalnia miedzi

(cd. na str 8)

SIERPIEŃ 1980

(cd. ze str 7)

w Zagłębiu Lublińsko-Głogowskim i przedsiębiorstwa w innych ośrodkach.

W końcu lipca fala strajkowa obejmowała Dolny Śląsk, a także wkraczała na Wybrzeże Gdańskie.

Stocznia i MKS

Kulminacyjnym momentem dalszej fali wydarzeń stał się strajk okupacyjny rozpoczęty 14. VIII w Stoczni Gdańskiej. Bezpośrednią jego przyczyną było zwolnienie z pracy Anny Walentynowicz, działaczki strajkowej z 1970 roku, czynnej w Wolnych Związkach Zawodowych. Niemal natychmiast uformował się komitet strajkowy z działaczem strajkowym 1970 roku i działaczem Wolnych Związków Zawodowych Lechem Wałęsą na czele. Komitet wysunął m.in. żądania przywrócenia do pracy w Stoczni Walentynowicz i Wałęsę, zbudowania pomnika ofiar grudnia 1970 roku, gwarancji bezpieczeństwa strajkujących, podwyżki płac o 2000 złotych i podwyższenia zasiłków rodzinnych do poziomu przyjętego w milicji. Strajkujący zorganizowali straż robotniczą, zamknęli teren Stoczni i wprowadzili prohibicję. Dyrekcja zgodziła się tylko na trzy pierwsze żądania mimo, że miały one charakter polityczny, a pozostałe dotyczyły spraw ekonomicznych.

15. VIII strajk na Wybrzeżu Gdańskim rozszerzył się, obejmując pozostałe stocznie, porty, niektóre zakłady przemysłowe i komunikację miejską.

16. VIII dyrekcja Stoczni Gdańskiej zgodziła się na podwyżkę płac o 1500 złotych i wprowadzenie dla stoczniovców dodatku drożyznianego. Komitet strajkowy większością głosów zdecydował zakończyć strajk. Jednak część stoczniovców pragnęła kontynuować strajk solidarnościowy z pozostałymi zakładami Wybrzeża. Utworzono Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z Wałęsą jako przewodniczącym. MKS postanowił opracować wspólne żądania, w imieniu wszystkich strajkujących prowadzić rozmowy z przedstawicielami władz centralnych i w odpowiedniej sytuacji ogłosić zakończenie strajku na Wybrzeżu Gdańskim. W komunikacie MKS zapowiedział, że nie rozwiąże się po zakończeniu strajku, ale będzie kontrolował realizację uznanych przez władze postulatów i organizował wolne związki zawodowe.

21 postulatów

Do MKS zgłosiło początkowo akces 21 zakładów, ale po 2 dniach brało w nim udział już 156 zakładów. MKS wyłonił

prezydium, w którym licznie reprezentowani byli działacze Wolnych Związków Zawodowych, m.in. obok Wałęsy i Walentynowicz małżeństwo Joanna i Andrzej Gwiazdowie, Bogdan Lis i Andrzej Kołodziej. 18. VIII delegacja MKS-u złożyła wojewodzie gdańskiemu listę 21 postulatów. (Listę 21 postulatów publikujemy w „Biuletynie”)

Tegoż 18. VIII, kiedy w Gdańsku złożono „21 żądań”, wybuchł strajk w Szczecinie i po kilku godzinach utworzono tam Międzyzakładowy Komitet Strajkowy. Wśród szczecińskich „36 żądań” znalazły się niemal wszystkie postulaty zgłoszone w Gdańsku, - a na czołowym miejscu prawo do tworzenia wolnych związków zawodowych.

18. VIII wieczorem Gierek w przemówieniu telewizyjnym odrzucił polityczne postulaty strajkujących na Wybrzeżu, a szczególnie żądanie utworzenia wolnych związków zawodowych. Jedyną uznaną reprezentacją pracowników miały pozostać oficjalne związki zawodowe pod kierownictwem Centralnej Rady Związków Zawodowych. Podjęto jednocześnie decyzję wystąpienia do Gdańska komisji rządowej z wicepremierem Pyką na czele dla prowadzenia rokowań z poszczególnymi strajkującymi zakładami.

18. VIII wieczorem Gierek w przemówieniu telewizyjnym odrzucił polityczne postulaty strajkujących na Wybrzeżu, a szczególnie żądanie utworzenia wolnych związków zawodowych. Jedyną uznaną reprezentacją pracowników miały pozostać oficjalne związki zawodowe pod kierownictwem Centralnej Rady Związków Zawodowych. Podjęto jednocześnie decyzję wystąpienia do Gdańska komisji rządowej z wicepremierem Pyką na czele dla prowadzenia rokowań z poszczególnymi strajkującymi zakładami. Rozmowy takie rozpoczęły się w Gdańsku 19. VIII z pominięciem MKS-u. Do delegacji tych zakładów, które zgodziły się na odrębne pertraktacje, włączono przedstawicieli dyrekcji, partii i licencjonowanych związków zawodowych.

20. VIII gdański MKS, do którego należały już 304 zakłady, wezwał do przerwania pertraktacji między poszczególnymi delegacjami a komisją Pyki. Stanowisko MKS-u spotkało się z powszechnym poparciem.

W Szczecinie 19. VIII strajk miał już charakter powszechny. Następnego dnia władze zapowiedziały przyjazd komisji rządowej. 19. VIII wybuchł strajk powszechny w Elblągu i powstał tam MKS. Od 19. VIII rozpoczęły się krótkotrwałe strajki wydziałów w Hucie im. Lenina w Krakowie. Strajkowały też poszczególne wielkie zakłady w różnych ośrodkach.

20. VIII poparły żądania strajkujących robotników Komitety Samoobrony Chłopskiej Ziemi Grójeckiej i Rzeszowskiej, Niezależny Związek Zawodowy Rolników i redakcje niezależnych pism chłopskich.

Negocjacje

21. VIII przybyła do Gdańska nowa komisja rządowa pod przewodnictwem znanego z negocjacji lipcowych w Lubli-

(cd. na str

SIERPIEŃ 1980

(cd. ze str 8)

nie - Jagielskiego. Początkowo kontynuował on metodę Pyki, usiłując rozbijać jedność strajkujących i pomijać MKS. Podobnie „pracowała” w Szczecinie komisja rządowa z wicepremierem Barcikowskim. Rozpoczęła ona 21. VIII rozmowy z tamtejszym MKS-em. Podczas dwóch początkowych dni

rokowań w Szczecinie Barcikowski odrzucał postulaty polityczne i uzyskał mimo to zgodę MKS-u na powołanie wspólnej komisji, która rozpatrzyłby żądania ekonomiczne. Usiłował też sugerować w Szczecinie wyraźne różnice między strajkiem szczecińskim a gdańskim.

Wobec fiaska poprzednich prób 23. VIII wieczorem komisja Jagielskiego zdecydowała się rozpocząć rozmowy z gdańskim MKS-em. Spotkanie ograniczyło się do przedstawienia stanowiska przez Jagielskiego. Podobnie jak Barcikowski w Szczecinie, odrzucił on żądania polityczne. Uzgodnieniu działań ze strony władz towarzyszyło jednak uzgodnienie żądań między strajkującymi w obu ośrodkach. Za zgodą władz w nocy 23. VIII przybyła do Gdańska delegacja szczecińskiego MKS-u, przeprowadziła rozmowy i uzgodniła, że prawo do tworzenia wolnych związków zawodowych jest głównym postulatem, bez spełnienia którego nie dojdzie do zakończenia strajków. Utworzono też w Gdańsku komisję ekspertów przy MKS-ie.

Rozmowy gdańskie podjęto ponownie dopiero 26. VIII, a rozmowy szczecińskie 27. VIII. Zwłoka nie okazała się korzystna dla władz. Od 26. VIII coraz szerzej zaczęła się rozlewać po kraju solidarnościowa fala strajkowa. 26. VIII rozpoczął się strajk we Wrocławiu. Utworzono tam Międzyzakładowy Komitet Strajkowy i zgłoszono poparcie dla gdańskich „21 żądań”. Tegoż dnia powstał Komitet Strajkowy Huty im. Lenina w Krakowie, zastrajkowała komunikacja miejska w Łodzi, Rzeszowie, Bielsku-Białej i Koszalinie, największe zakłady Olsztyna, „Cegielski” w Poznaniu. Po raz pierwszy ruch strajkowy objął górnictwo węglowe. Zastrajkowała kopalnia „Thorez” w Zagłębiu Dolnośląskim, a następnego dnia dołączyły do niej dalsze kopalnie i inne zakłady przemysłowe

(cd. na str 10)

Kalendarium NSZZ „Solidarność” 1980

1 LIPCA - z powodu podwyżek cen mięsa i wędlin w zakładach Ursusa, Sanoka i Tarnowa wybuchł strajki. Przez następne tygodnie fala strajków obiegała całą Polskę.

14 SIERPNIA - zaczyna się strajk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Robotnicy domagają się powrotu do pracy Anny Walentynowicz i Lecha Wałęsy. Następnego dnia strajk rozszerza się na inne zakłady Trójmiasta.

16 SIERPNIA - komitet strajkowy stoczni dogadał się z dyrekcją zakładu. Delegaci z innych przedsiębiorstw nalegali, by był kontynuowany strajk solidarnościowy. W nocy utworzony został Międzyzakładowy Komitet Strajkowy.

17 SIERPNIA - MKS sformułował listę 21 postulatów strajkujących załóg Wybrzeża. Następnego dnia do protestu przyłącza się Szczecin.

22 SIERPNIA - do stoczni przybyli Bronisław Gerek i Tadeusz Mazowiecki, którzy zajęli się tworzeniem komisji ekspertów. Komisja miała pomagać robotnikom w rozmowach z rządem. W kolejnych dniach wybuchają strajki w Krakowie, Warszawie, Poznaniu, Łodzi i innych miastach.

30 SIERPNIA - strona rządowa godzi się na utworzenie niezależnych, samorządnych związków zawodowych.

31 SIERPNIA - Międzyzakładowy Komitet Strajkowy i Komisja Rządowa podpisują porozumienie o powstaniu wolnych związków. Do ostatniej chwili kwestią sporną było zwolnienie aresztowanych działaczy opozycyjnych. Pod groźbą kontynuowania strajku, rząd zagwarantował, że następnego dnia wszyscy zostaną zwolnieni.

(cd. na str 10)

SIERPIEŃ 1980

(cd. ze str 9)

tego regionu. Powstał Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w Wałbrzychu. 27. VIII rozszerzyły się strajki w Łodzi, Krakowie i innych ośrodkach.

Szczecin

26. VIII Jagielski dokonał w rokowaniach gdańskich zasadniczego ustępstwa, proponując powołanie grupy roboczej, która rozważy postulat utworzenia wolnych związków zawodowych. Grupa rozpoczęła natychmiast prace. 28. VIII władze liczyły się już z podpisaniem porozumień. 29. VIII rozpoczęli strajk solidarnościowy górnicy kopalni węgla "Manifest Lipcowy" w Jastrzębiu na Górnym Śląsku. W ślad za nimi zastrajkowało wiele górnośląskich kopalń, hut i innych zakładów przemysłowych. Ruch strajkowy ogarnął także dolnośląskie miedziowe Zagłębie Lubońsko-Głogowskie, Poznań, region Krosna, część wydziałów Huty Warszawa i liczne zakłady w całej Polsce.

29. VIII w nocy uzgodniono tekst porozumienia szczecińskiego i postanowiono podpisać je następnego dnia. Władzom spieszyło się teraz, bowiem treść porozumienia była dla nich łagodniejsza niż postulaty zgłaszane w Gdańsku.

(cd. na str 11)

Kalendarium NSZZ „Solidarność” 1980

1 WRZEŚNIA - Gdański MKS przekształcił się w MKZ - Międzyzakładowy Komitet Założycielski nowych związków zawodowych.

3 WRZEŚNIA - podpisano porozumienie w Jastrzębiu. Potwierdzono w nim ustalenia gdańskie. Rozpoczęły się strajki w Zabrze, Gliwicach, Katowicach i Bytomiu. Górnicy domagali się gwarancji, że obejmie ich jastrzębskie porozumienie.

4 WRZEŚNIA - w Ursusie powstaje Samorządny Związek Zawodowy „Mazowsze”, który potem przekształcił się w Region Mazowsze NSZZ „Solidarność”.

17 WRZEŚNIA - do Gdańska przyjechali delegaci niezależnych związków z całego kraju. Mecenasek Jan Olszewski zaproponował, by wszystkie związki zarejestrować jako jeden, a Karol Modzelewski wymyślił nazwę NSZZ „Solidarność”. Na czele związku stanął Lech Wałęsa.

24 PAŹDZIERNIKA - NSZZ „Solidarność” zostaje zarejestrowany w sądzie.

20 LISTOPADA - w lokalu MKZ Regionu Mazowsze milicja przeprowadziła rewizję. Znaleziono dokument „Uwagi o dotychczasowych zasadach ścigania uczestników nielegalnej działalności antysocjalistycznej”. Dzień później aresztowano pracownika poligrafii MKZ Jana Narożniaka i podejrzanego o przekazanie dokumentu pracownika prokuratury Piotra Sapełło. Związek zapowiada protest. 26 listopada obaj zostają zwolnieni.

GRUDZIEŃ - odbył się pierwszy publiczny pokaz filmu o Sierpniu - „Robotnicy '80” Pod Stoczną Gdańską odsłonięto pomnik Ofiar Grudnia 70.

SIERPIEŃ 1980

(cd. ze str 10)

Liczyli na to, że zakończenie strajku w Szczecinie zahamuje rozwój ruchu strajkowego innych regionów oraz skłoni do ustępstw gdański MKS. 30. VIII rano w Szczecinie podpisano porozumienie, uzgodniono też podjęcie pracy w poniedziałek 1. IX.

Tekst szczeciński był względnym sukcesem strajkujących. Komisji rządowej udało się zamieścić w nim sformułowania nadające się do różnych interpretacji. Dotyczyło to np. punktu o wolnych związkach zawodowych - pominięto formuły „wolny” czy „niezależny”, pozostawiając jedynie „samorządny”. Przyjęte sformułowania nie mówiły o tworzeniu nowych związków zawodowych i pozostawiały otwartą możliwość interpretacji, iż chodzi o wybory w ramach dotychczasowych struktur, o ich przekształcenie. Wykrętne były punkty dotyczące spraw politycznych. Zapewniono wszystkim strajkującym, że nie będą represjonowani ani szykanowani „w związku z całokształtem prowadzonej działalności strajkowej”, uzupełniono jednak to sformułowanie zastrzeżeniem: „z wyjątkiem popełnionych przestępstw politycznych”. Nie wytoczono żadnych kierunków ograniczenia cenzury, zadowalając się stwierdzeniem, iż „sposób realizacji ograniczenia działalności cenzury PRL” będzie przedstawiony do 30.XI.1980 r.

Tylko nieliczne kwestie zostały rozwiązane. Do 17. XII. 1980 roku miano wybudować tablicę ku pamięci ofiar grudnia 1970 roku. Przyjęto zasadę przywrócenia do pracy ludzi zwolnionych za działalność strajkową w latach 70-tych.

Korzystniej przedstawiały się punkty dotyczące spraw ekonomicznych i socjalnych. Uzgodniono m.in. powszechną podwyżkę płac o jedną grupę zaszerzegowania, podniesienie najniższych rent i emerytur oraz podanie do wiadomości publicznej poziomu minimum socjalnego, a także zachowanie płac przez pracowników poszkodowanych na zdrowiu w związku z pełnioną pracą.

Gdańsk i Jastrzębie

30. VIII rozpoczęła się ostatnia faza rokowań gdańskich. Jagielski wiedział, że musi ustąpić. Wymógł jednak uwzględnienie w przyszłym porozumieniu sformułowania „o uznaniu kierowniczej roli PZPR w państwie”. 31. VIII odbyło się w Gdańsku końcowe spotkanie komisji rządowej i delegacji

MKS-u. Jagielski usiłował jeszcze stawiać opór żądaniu natychmiastowego uwolnienia aresztowanych działaczy opozycyjnych, wedle przedstawionej przez MKS listy. Gdy delegacja strajkowa uzależniła od tego podpisanie porozumienia, cofnął się i w oficjalnym oświadczeniu zagwarantował zwolnienie następnego dnia. Po południu protokół parafowano, zaś wieczorem uroczystie podpisano. Scenę podpisania pokazała wieczorem telewizja. Następnego dnia, w poniedziałek 1. IX, zaczęły wracać do pracy załogi strajkujących zakładów Wybrzeża Gdańskiego i całej Polski, z wyjątkiem Górnego Śląska, który oczekiwał na rezultat odrębnych rozmów, rozpoczętych tegoż dnia w Jastrzębiu. Górnośląskie pertraktacje miały jednak dotyczyć wyłącznie spraw górnictwa i regionu, gdyż obie strony uznawały porozumienia gdańskie.

Wywalczone w Gdańsku punkty szły o wiele dalej od tekstu szczecińskiego. A szczególnie ten: „Działalność Związków Zawodowych w PRL nie spełniła nadziei i oczekiwań pracowników. Uznaje się za celowe powołanie nowych, samorządnych związków zawodowych, które byłyby autentycznym reprezentantem klasy pracującej”. Dalej przyjmowano zasadę „wielości reprezentacji związkowych i pracowników”. Zapowiadano odpowiednie zmiany w ustawodawstwie. MKS stał się Komitetem Założycielskim nowych związków, zaś rząd zobowiązał się do stworzenia warunków ich rejestracji poza rejestrem oficjalnej Centralnej Rady Związków Zawodowych. Władze przyznawały nowym związkom prawo opiniowania kluczowych decyzji społeczno-gospodarczych, jak zasad podziału dochodu narodowego oraz wyznaczenia i polityki płac, wieloletnich planów gospodarczych, kierunków inwestycji i zmian cen. Nowe związki posiadałyby własne wydawnictwa. Władze zapewniały też udział przedstawicieli nowych związków w opracowaniu ustawy o związkach zawodowych. Uznawano prawo do strajku i jego uwzględnienie „w ustawie o związkach zawodowych”.

Rząd wnieść miał do sejmu w ciągu trzech miesięcy projekt ustawy ograniczającej cenzurę. Padła też obietnica codziennej transmisji mszy św. przez radio.

Zadbane też o przywrócenie do pracy osób zwolnionych za udział w strajkach 1970 i 1976 roku. Taka procedura dotyczyła też usuniętych z uczelni studentów. Władze zobowiązały się bez zastrzeżeń do „pełnego przestrzegania swobody wyrażania przekonań w życiu publicznym i zawodowym”. Uznano też zasadę doboru kadr kierowniczych według kwalifikacji i kompetencji, niezależnie od przynależności partyjnej.

Po podpisaniu porozumienia gdańskiego do rozwiązania pozostały tylko problemy górnośląskie. 3. IX podpisano w kopalni „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu kolejne porozumienie między delegacją rządową a Międzyzakładową Komisją Robotniczą.

Z PRAC KK Z PRAC KK

KOMUNIKAT

17 sierpnia w Gdańsku odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej. Prezydium skrytykowało projekt ustawy Ministra Polityki Społecznej o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Zdaniem przedstawicieli NSZZ „Solidarność” propozycja rządowa nie uwzględnia zatrudnienia chronionego osób niepełnosprawnych, co oznacza praktycznie koniec zatrudniania osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Ponadto brak przepisów wykonawczych do ustawy nie pozwala na pełną jej ocenę. Zdaniem związkowców nie przeprowadzono również żadnej analizy wpływu proponowanych przepisów na zatrudnienie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

Prezydium wniosło uwagi do projektu rozporządzenia MPS w sprawie kosztów przystosowania stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu. Przedstawiciele NSZZ „Solidarność” nie wnieśli natomiast uwag do projektu rozporządzenia Ministerstwa Gospodarki i Pracy w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu oraz przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Prezydium zgłosiło Mirosława Nowickiego jako przedstawiciela NSZZ „Solidarność” w pracach Komitetu Monitorującego Sektorowego Programu Operacyjnego restrukturyzacją i modernizacją sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich. Natomiast Krzysztof Suchecki został zgłoszony do prac w Komitecie Sterującym tego samego programu.

Prezydium Komisji Krajowej zarejestrowało również Międzyzakładową Komisję Koordynacyjną NSZZ „S” EnergiaPro Koncern Energetyczny SA z siedzibą we Wrocławiu.

Przedstawiciele prezydium Komisji Krajowej nie podjęli decyzji o odkupieniu od Krystyny Janiszewskiej plakatu z logo NSZZ „Solidarność”. Przed ewentualnym odkupieniem plakatu związkowcy chcą się upewnić, czy jest on, jak twierdzi właścicielka Krystyna Janiszewska pierwszym plakatem z logo „Solidarności”.

Marta Pióro
Biuro Prasowe
Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

KOMUNIKAT

24 sierpnia 2004 r. odbyło się w Gdańsku posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, podczas którego podjęto decyzję o zwróceniu się do Rządu RP z wezwaniem do ratyfikowania Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 97 z 1949 roku dotyczącej pracowników migrujących. Według międzynarodowego ruchu związkowego, migracja może nieść ze sobą korzyści zarówno dla kraju przyjmującego jak i kraju pochodzenia. Jednakże, pracow-

nicy migrujący i ich rodziny – 120 milionów ludzi w skali świata – są wciąż jedną z najbardziej wykorzystywanych i najmniej chronionych grup na świecie, pomimo, iż dokonują wielkich osobistych poświęceń przyczyniając się do wzrostu w światowej gospodarce.

NSZZ „Solidarność” nie zgadza się z argumentacją rządu RP, że prawo krajowe w dostatecznym stopniu chroni prawa pracowników migrujących w Polsce a ratyfikację Konwencji nr 97 należy uznać za nieuzasadnioną ze względu na fakt, iż implementacja tej Konwencji oznaczałaby wzrost wydatków publicznych.

Konwencja MOP nr 97 ustanawia bardzo skromny standard ochrony, mając na celu zagwarantowanie równego traktowania pracowników migrujących i krajowych przede wszystkim w sprawach z zakresu warunków pracy (jak wynagrodzenie oraz czas pracy). Jest to najwcześniejszy instrument ochrony praw pracowników migrujących w prawie międzynarodowym, z których żaden – ani Konwencje MOP Nr 97 i 143, ani Konwencja ONZ z 1990 roku – nie zostały dotychczas ratyfikowane przez Polskę.

W trakcie posiedzenia prezydium KK ustaliło projekt porządku obrad Komisji Krajowej zaplanowanych na 28 sierpnia br. w Szczecinie.

rzecznik prasowy
Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”
Dariusz Wasielewski

APEL

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” zwraca się z apelem do osób, które posiadają materiały dotyczące NSZZ „S” z lat 1980 – 1989 o przekazanie ich do archiwum Komisji Krajowej NSZZ „S” lub udostępnienie do skopiowania.

Materiały te uzupełnią zasób archiwum, a po opracowaniu będą mogły być udostępniane uczniom, studentom, pracownikom naukowym, dziennikarzom, i innym.

Zadbajmy, aby historia naszego Związku nie została zapomniana.

Materiały proszę przysyłać na adres:

Archiwum Komisji Krajowej
NSZZ „Solidarność”

Ul. Wały Piastowskie 24

80 – 855 Gdańsk

tel. (058) 30 84 392

e – mail: archiwum@solidarnosc.org.pl

BIULETYN INFORMACYJNY
NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska
Radom 26-600, ul. Traugutta 52
tel. 36-251-61, tel./fax 36-238-04
Redakcja, txt i skład: Paweł Podlipniak (ppp)
egzemplarz bezpłatny

NUMER 605 ZAMKNIĘTO 26.08.2004 r.

Nasze konto: Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska PKO S.A. II O/Radom 23124032591111000030031542